

РЕЦЕНЗИЯ

От: *доц. д-р Николай Тодоров Колев*
Нов български университет
Доцент по гражданско и семейно право

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по специалност *Гражданско и семейно право*, Професионално направление 3.6. „Право“, в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 528/28.02.2024 г. на Ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Георг Росен Шиков*
Тема на дисертационния труд: **„ПРАВО НА НАПУСКАНЕ НА
СЪДРУЖНИК В ООД И ПРАВНИ ПОСЛЕДИЦИ ОТ
УПРАЖНЯВАНЕТО МУ“**

1. Информация за дисертанта

Георг Шиков придобива средно образование в Езикова Гимназия "Акад. Людмил Стоянов", град Благоевград. През 2017 г. Георг Шиков завършва висшето си образование в Юридическия факултет на Университет за национално и световно стопанство с отличен успех. Зачислен е като редовен докторант по Професионално направление 3.6. „Право“, Специалност Гражданско и семейно право, в катедра „Частноправни науки“ към Юридическия факултет на Университета за национално и световно стопанство със Заповед № 962/30.04.2020 г. Срокът на докторантурата му в удължен с една година до 22.04.2024 г., като е отчислен с право на защита на 01.03.2024 г. след успешно изпълнение на индивидуалния учебен план и положително решение на обучаващата катедра за готовността за защита на дисертацията пред научно жури.

Докторантът е участвал в редица студентски състезания, където е

класиран на призови места, както и на множество научни конференции, включително с доклади, касаещи въпроси по темата на неговата дисертация.

Професионалният път на дисертанта включва редица стажове, работа като адвокатски сътрудник (2013 г. – 2018 г.), а от месец декември 2018 г. е вписан като адвокат в Софийска адвокатска колегия.

Дисертантът е публикувал 13 статии по теми, от които в процедурата по защита на дисертацията е представи пет статии.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Докторантът Георг Шиков е представил дисертационен труд на тема **„ПРАВО НА НАПУСКАНЕ НА СЪДРУЖНИК В ООД И ПРАВНИ ПОСЛЕДИЦИ ОТ УПРАЖНЯВАНЕТО МУ“**. Темата е актуална, включително и в съдебната практика, а в българската литература липсва съвременно цялостно изследване на този въпрос.

Представеният дисертационен труд е в обем 262 страници, включващи и библиографска справка от съчинения на български, английски и немски език. Трудът е съставен от увод, три глави и заключение, обобщение на предложенията *de lege ferenda* и библиография, като всяка глава се дели на параграфи.

В дисертационния труд е използван значителен научен апарат от съчинения на български, английски и немски език. При изследването си докторантът е анализирал цялата съвременна българска правна литература по поставените въпроси, разглеждайки становищата на отделните автори, изяснявайки противоречията в тях и в много случаи допълвайки ги със собствени аргументи, а там, където не възприема определени техни виждания, спори с тях, като спорът се отличава с коректност към застъпваните тези и обоснована критика. Прави впечатление, че по всеки един дискуссионен въпрос авторът изяснява представените в теорията становища и винаги изразява и обосновава своето лично становище; този подход без съмнение заслужава адмирации. Достоянство на труда е сравнително правният анализ, както и историческият анализ.

Като достойнство на съчинението трябва да се посочи и подробният анализ на относимата практика на българските съдилища. Темата на дисертационния труд предполага такъв анализ и показва практическата

полза от дисертационния труд, както и умението на автора да включи в аргументите си доводи, изведени от конкретни практически казуси, които са станали предмет на съдебни решения.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В българската правна теория въпросите на правото на напускане са предмет предимно на статии и анализ в учебниците по търговско право. Трябва да се отбележи, че представеният дисертационен труд е първото задълбочено съчинение, което е посветено изцяло на правото на напускане на съдружника в ООД. Като такова съчинението съдържа и първото систематично цялостно изследване на този въпрос, което само по себе си определя неговия приносен характер. Трябва да се отбележи също така, че темата има интердисциплинарен характер, понеже при анализа на правните въпроси неизбежно се засягат въпроси на обща теория на гражданското право, облигационно право, търговско право, граждански процес, данъчно право. Докторантът не се е притеснил от това предизвикателство и според мен успешно се е справил с необходимостта от комплексен подход към поставените въпроси, което показва дълбочината на познанията му и способността му за научен анализ.

Докторантът е обсъдил в пълнота всички въпроси по поставената тема, а направените заключения са добре аргументирани. Докторантът разработва поставените въпроси задълбочено, като проявява способностите си за детайлен и критичен анализ. Той застъпва собствено разбиране по дискуссионните моменти и не се притеснява да аргументира критичната си позиция към действащата правна уредба и изразените в теорията и съдебната практика разбирания.

Важно място в дисертацията заемат множеството предложенията *de lege ferenda*, които авторът прави в резултат от работата си и които засягат важни въпроси на поставената тема.

В обобщение, в дисертацията си докторант Георг Шиков успява да ни представи подробен и детайлен научен анализ на поставения въпрос, като е безспорна и практическата полза от представената дисертация. Съчинението ще бъде изключително полезно за практикуващите юристи и докторант Шиков трябва да бъде насърчен за публикуване на дисертацията.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Трудът съдържа редица теоретични приноси, освен основния, който вече посочих по-горе – първо монографично съчинение, посветено на правото на напускане на съдружника в ООД.

В увода са посочени предметът и обектът на изследване, като съдържанието и структурата на анализа в отделните глави, който предстои, са систематизирани и по този начин са определени параметрите на изследването.

Анализът в Глава първа започва с терминологични бележки и общ преглед на понятието за членство и членствено правоотношение и дружествен дял. Този общ преглед е необходим, понеже формира концептуалната основа, върху която след това докторантът разсъждава за различните проблеми, които правото на напускане поставя. В терминологично отношение действително терминът „право на напускане“ е кратък и стегнат и използването му трябва да се насърчи.

Следващата част от Глава първа включва ценно и интересно представяне на историческото развитие на правото на напускане по българското право, както и сравнително правен анализ на правото на напускане, като е анализирана уредбата на правото на напускане според законодателствата на Германия и Австрия, Франция Италия и Швейцария, Русия, Турция, Обединено кралство Великобритания и северна Ирландия и САЩ. По този начин авторът е обхванал не само основните юрисдикции, от които в исторически план българският законодател е рецифирал търговско правната ни уредба – Германия и Франция, но е покрил и законодателствата на други държави от континентална Европа, както и основните представители на англосаксонското право в лицето на Великобритания и САЩ. Подробният сравнителноправен анализ обогатява правната ни теория тъй като създава необходимите основи за евентуални предложения *de lege ferenda* за ответно усъвършенстване на законодателството; отделно от това той е полезен и в чисто научно-изследователски план. Наред с това, докторантът се спира и на правото на ЕС в лицето на Регламент (ЕИО) № 2137/85 и Регламент (ЕО) № 1435/2003, което заслужава подкрепа; заслужава да се помисли, обаче, дали този анализ трябва да бъде обособен като самостоятелна част, посветена на правото на Европейския съюз, или трябва да бъде включена

като част от анализа на развитието на българската правна уредба, доколкото става дума за регламенти на Европейския съюз.

В Глава първа дисертантът детайлно се спира и на същността на правото на напускане. Той подробно разглежда различните становища, изразени в правната теория по този въпрос, като застъпва разбирането че правото на напускане представлява материално потестативно право (стр. 45 – 52), като подробно аргументира становището и възраженията си срещу другите застъпени становища. Тезата на дисертанта заслужава подкрепа, понеже правото на напускане притежава правните признаци на гражданските потестативни права и без тази негова характеристика то не би могло да изпълни функциите си, възложени му от закона.

Анализът в Глава първа логично продължава разсъжденията на дисертанта относно фактическия състав за упражняване на правото на напускане. Заслужава подкрепа застъпеното от дисертанта становище (стр. 52 – 56), че този фактически състав включва два елемента – отправяне на писмено предизвестие до дружеството (като формална едностранна адресна правна сделка) и изтичане на срока на предизвестията. След за реализацията на този фактически състав настъпват правните последици от упражненото право на напускане – прекратяване на членственото правоотношение. Както правилно отбелязва дисертантът, не може да бъде подкрепено разбирането, че фактическият състав за упражняване на правото на напускане включва и още един елемент – решение на общо събрание на съдружниците относно съдбата на освободените дружествени дялове. На първо място, самият закон не предвижда такъв елемент от фактическия състав. На второ място, въвеждането на такъв елемент във фактическия състав за упражняване на правото на напускане е в състояние да направи невъзможно настъпването на правните последици от упражняването му, т.е. прекратяването на членственото правоотношение, ако общото събрание на съдружниците откаже да приеме такова решение, или пък да доведе до значително отлагане във времето на настъпването на тези последици, ако общото събрание се забави с приемането на това решение. Дисертантът точно посочва, че правото на напускане е проявление на принципа за автономия на волята и на принципа за свободна стопанска инициатива, като това право установява баланс между интересите на напускащия съдружник, дружеството и неговите кредитори.

Ценен е анализът относно характера на нормата по член 125, ал. 2 от Търговския закон – императивна или диспозитивна, като авторът

основателно подкрепя разбирането за диспозитивния характер на посочената норма. Редица приноси моменти могат да бъдат открити в разсъжденията на дисертанта относно различните проявления на диспозитивния характер на анализирания норма (стр. 61 – 70). В дисертацията подробно са анализирани възможностите за установяване на по-къс или по-дълъг срок на предизвестие в сравнение с установения в закона тримесечен срок; невъзможността за установяване на по-лека от предвидената в закона писмена форма за действителност на предизвестие и възможността за установяване на по-тежка форма за действителност; изискване за различен или допълнителен получател на волеизявлението; уговорка за задължително мотивиране на предизвестие. Този анализ е продължен в Глава трета, посветена на правните последици от упражняването на правото на напускане. Тук авторът отново потвърждава разбирането си, че нормата по чл. 125, ал. 3 ТЗ е диспозитивна (стр. 219 – 222). Счита, че приносен характер има анализът на най-често срещаните уговорки в дружествения договор на ООД в отклонение от правилото по чл. 125, ал. 3 ТЗ (стр. 222 – 231) относно момента, към който да се определи стойността на дружествения дял, относно различен начин за определяне на стойността на дружествения дял, включително възможността тя да бъде по пазарна, а не по балансова стойност, рисковете, до които води това при липсата на законова уредба, и направените предложения *de lege ferenda*, които намирам за удачни и обосновани.

Глава първа завършва с разграничението на правото на напускане от различни други права, с които разполага съдружникът в ООД. Съгласен съм с разбирането, застъпено от дисертанта, че разпоредбата на член 134, алинея 2 от Търговския закон не въвежда самостоятелно и различно право на напускане от това по член 125, ал. 2 от Търговския закон. Интерес представлява съпоставката на правото на напускане по чл. 125, ал. 2 ТЗ с правата по чл. 263с ТЗ, чл. 94 ТЗ и чл. 260м, ал. 1, т. 5 ТЗ, както и с тези по чл. 68, ал. 1, т. 6 ЗАдв и чл. 12, ал. 3 ЗК. В опита си да бъде изчерпателен дисертантът се спира и на разграничение на правото на напускане по чл. 125, ал. 2 ТЗ от правата на управителя на ООД, респ. членовете на съветите на АД, по чл. 141, ал. 5 ТЗ и чл. 233, ал. 5 ТЗ за „самозаличаване“ от ТРРЮЛНЦ; струва ми се че сходствата между правото на напускане по чл. 125, ал. 2 ТЗ и посочените права на управителя на ООД и на членовете на съветите на АД са малко, за да бъде необходимо от практическа гледна точка тяхното разграничаване, доколкото в единия случай става дума за прекратяване на членственото правоотношение, а в другия случай – за

прекратяване на органното правоотношение, като двете права изпълняват различни функции и служат за постигане на различни цели. Същото се отнася и до разграничаването на правото на напускане по член 125, ал. 2 ТЗ и правото на кредитора на съдружник по чл. 517, ал. 3 ГПК, макар и в двата случая да се стига до прекратяване на членството; основна цел на правото по чл. 517, ал. 3 ГПК е да служи за удовлетворяване на вискателя и затова упражняването му е елемент от фактическия състав на специалния изпълнителен способ по чл. 517, ал. 3 ГПК. Спорно е също, доколко е необходимо разграничението с правото на съдружника в гражданско дружество по чл. 363, б. „г“ ЗЗД, след като гражданското дружество не е самостоятелно юридическо лице и при него не се наблюдават членствени правоотношения за разлика от ООД.

Глава втора започва с анализ на въпросите за качеството на съдружник и основанията за придобиване на членство в ООД. По тези два въпроса авторът като цяло се присъединява към общоприетите постановки; струва ми се, че параграф 1 от Глава втора би могъл да бъде съкратен, доколкото в него не могат според мен да се открият приносни моменти.

Обратното е вярно за параграф 2 от глава 2, където виждаме ценен анализ на различните хипотези на упражняване на правото на напускане в зависимост от особеностите в правното положение на неговия титуляр. Приносен характер имат разсъжденията и изводите относно упражняването на правото на напускане от непълнолетните или поставените под ограничено запрещение физически лица, разсъжденията по въпроса кой е компетентният орган при различните видове юридически лица (търговски дружества, кооперация, ЮЛНЦ) – съдружници в ООД, който орган трябва да извърши волеизявлението за упражняване на правото на напускане (стр. 122 – 134). Заслужават подкрепа изводът относно необходимостта от решение на общото събрание на ООД – съдружник в друго ООД, за упражняване на правото на напускане, както и изводът, че правото на напускане е валидно упражнено въпреки липсата на такова решение. Достатъчно обоснована е и позицията, че при АД правото на напускане се упражнява от законния му представител, а ако уставът съдържа нарочно изискване, трябва да бъде прието и решение на общо събрание на акционерите, но при липсата на такова решение, подобно на ситуацията при ООД, правото на напускане би било валидно упражнено. Разширителното тълкуване на чл. 25, ал. 1, т. 6 ЗЮЛНЦ и изводът за необходимостта от решение на общото събрание на

сдружението с нестопанска цел за упражняване на правото на напускане също са обосновани, както и разбирането че при липсата на такова решение правото на напускане все пак е валидно упражнено, като основателно се прилага по аналогия разрешението при търговските дружества (и в частност при ООД).

Приносни моменти могат да бъдат открити и при анализа на въпроса за упражняване на правото на напускане от държавата, когато тя участва като съдружник в ООД. В този случай правото на напускане се упражнява от Министерския съвет или от лице, на което Министерският съвет е делегирал правомощията си (най често това е съответният ресорен министър). Освен уредбата в Закона за публичните предприятия внимание е отделено и на уредбата по Закона за концесиите в хипотезата на учредено проектно дружество под формата на ООД, като се прави обоснован извод, че упражняването на правото на напускане може да съставлява нарушение на концесионния договор, но това не води до невалидност на упражняването поради невъзможността уговорка в концесионния договор да дерогира прилагането на нормата по чл. 125, ал. 2 ТЗ. До същия извод се стига, когато съдружник в проектното дружество под формата на ООД е общината. Правилен е и изводът, че за напускане на ООД от общината е необходимо решение на общинския съвет.

На стр. 145 – 146 се приема, че след като съдружниците-съпритежатели на дружествен дял са страна по едно членствено правоотношение с ООД, то правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ може да се упражни единствено съвместно от всички съдружници-съпритежатели на дружествен дял. Този извод ми се струва дискуссионен. В хипотезите на съпритежание на права няма съмнение, че съпритежателят може да се откаже от притежаваната от него част, например при активна солидарност, съсобственост, сънаследяване. Няма логика и особеностите на съпритежанието на дял в ООД не налагат при него да прилагаме различно разрешение. На второ място, напускането на съпритежател на дела няма да накърни правата на останалите съпритежатели, нито пък ще създаде никакви допълнителни затруднения за ООД, останалите съдружници или кредиторите на дружеството в сравнение с напускането на съдружник при индивидуално притежание на дела. На трето място, въпреки разпоредбата на чл. 132, изр. първо ТЗ, ВКС допуска индивидуално упражняване на определени права, когато интересите на съпритежателя го изискват, всеки съпритежател на дела може да упражнява онези права, предназначени за защита на членството, например да предяви иск по чл. 71 ТЗ или чл. 74 ТЗ.

Доколкото правото на напускане има за цел най-вече да защити интереса на съдружника, в разглежданата хипотеза според мен заслужава да позволим на всеки съпритежател на дял да напусне дружеството, без за това да е необходимо съгласието на останалите съпритежатели.

Заслужава подкрепа позицията на дисертанта, че едноличният собственик на капитала не разполага с правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ (стр. 147 – 150).

Дискусионно е застъпеното разбиране, че ако се достигне до състояние, при което е налице едновременно упражняване на правото на напускане от ООД от всички съдружници и по време на изтичането на срока съдружниците не вземат решение за прекратяване на дружеството или оттегляне на предизвестие(ята) за напускане, то тогава правните последици на прекратяване на членството ще настъпят спрямо всеки един съдружник, упражнил правото на напускане едновременно с другите, дружество ще остане без членствен субстрат, а това обуславя недействителност на съществуващото дружество съгласно чл. 70, ал. 1, т. 7 ТЗ, поради което следва да се пристъпи към прекратяване на дружеството по реда на чл. 70, ал. 2 и 3 ТЗ във вр. с чл. 154 и сл. ТЗ. Както при всяка правна сделка, така и при недействителността на търговско дружество, обаче, се преценяват към момента на възникване на дружеството и наличието на основание за недействителност не зависи от факти, настъпили след учредяването му. В този смисъл според мен няма основание за прилагане на чл. 70, ал. 1, т. 7 ТЗ. Изходът трябва да се търси по тълкувателен път, например може да се аргументира прилагане на принудително прекратяване на дружеството от съда по чл. 155, т. 2 ТЗ, доколкото състоянието, при което ООД е останало без членове, без съмнение противоречи на закона, или пък да се аргументира прилагане по аналогия на прекратяването на ЕООД при смърт на едноличния собственик, доколкото в тази хипотеза ЕООД остава без членствен състав.

На стр. 152 – 154 дисертантът приема, че тъй като отделният съдружник може да притежава само един дружествен дял, т.е. да бъде страна по едно единствено членствено правоотношение, то той може да упражни правото на напускане от ООД само за целия дружествен дял. Този извод според мен се нуждае от допълнителна обосновка. Няма съмнение, че съдружникът може да прехвърли част от дружествения си дял на трето лице или на друг съдружник, като запази в индивидуална собственост останалата част, или дори да възникне съпритежание на дял. Възможно е и при намаляване на капитала да бъдат обезсилени част от

притежаваните от съдружника дялове. От друга страна, по аргумент за по-силното основание, след като съдружникът може по-силното – да напусне дружеството, би трябвало да има право и на по-малкото, т.е. да упражни правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ за част от дружествения дял. Най-сетне, няма съмнение, че едно гражданско субективно право може да бъде прекратено частично.

Аргументиран е изводът, че невнасянето на пълния размер на дяловата вноска не води до невъзможност за упражняване на правото на напускане от ООД, но в тази хипотеза при изчисляването на паричната равностойност на дружествения дял на напусналия съдружник следва да се вземе предвид реалната стойност на направената от него дялова вноска, а не стойността на дела му в капитала (стр. 155 – 158).

Заслужава подкрепа разбирането, застъпено от дисертанта, че правото на напускане е приложимо и при срочно ООД (стр. 159 – 160).

Дисертантът правилно приема, че наложеният заповор не възпрепятства упражняването на правото на напускане от ООД (стр. 160 – 163), както и че залогът върху дружествения дял не лишава съдружника от правото на напускане, дори и да е налице нарочна забрана за упражняване на правото на напускане в договора за особен залог (стр. 163 – 166). Докторант Шиков продължава, че именно вземането по чл. 125, ал. 3 ТЗ на съдружника-длъжник трябвало да послужи за удовлетворяване на вземанията на вискателя, респ. на зложния кредитор, като се позовава на разпоредбата на чл. 73в ТЗ. Тя обаче визира плащания на съдружници и акционери, произтичащи от дялове или акции в търговско дружество, които са зложени или заповорирани, докато при вземането по чл. 125, ал. 3 ТЗ произтича от прекратяването на членството, т.е. възникването му предполага, че съдружникът вече няма дружествен дял.

Правото на напускане може да се упражни в производството по ликвидация (стр. 168 – 169). Приносен характер има изводът на докторанта, макар и дискуссионен, че в този случай трябва да бъде даден превес на правата на кредиторите на ООД, доколкото е било открито производство по ликвидация, чиято цел е удовлетворяване на техните вземания и разпределяне на останалото имущество в полза на съдружниците, т.е. макар и членственото правоотношение да е прекратено по чл. 125, ал. 2 ТЗ в рамките на производството по ликвидация, то вземането на напусналия съдружник, изчислено съгласно чл. 125, ал. 3 ТЗ,

може да се изплати единствено при условията на чл. 268, ал. 2 ТЗ (стр. 169 – 170).

Споделям становището на докторанта, че съдружникът в ООД, което е обявено в несъстоятелност или спрямо което е било открито производство по несъстоятелност, разполага с правото по чл. 125, ал. 2 ТЗ и може валидно да го упражни, но вземането не може да бъде изпълнено в рамките на несъстоятелността, доколкото то попада под ограничената на чл. 646 и 647 ТЗ; напусналият съдружник, бидейки обикновен кредитор на ООД, ще получи вземането си при извършване на разпределението на осребреното имущество на дружеството при съблюдаване на реда на вземанията съгласно чл. 722, ал. 1 ТЗ (стр. 170 – 173).

Считам, че може да се подкрепи и разбирането на докторанта, че връчването „сам на себе си“ на предизвестие по чл. 125, ал. 2 ТЗ поражда същите правни последици, както и връчването от напускащ съдружник до друг управител, но ако съдружникът веднъж е отправил предизвестие и втори път го е приел като управител, но бездейства и не уведомява останалите за отправеното предизвестие, той ще отговаря пред ООД и останалите съдружници в качеството му на управител (стр. 173 – 175). Разсъжденията по този въпрос имат приносен характер, понеже тази хипотеза сравнително често се среща на практика и съответно поражда противоречиви тълкувания.

Предизвестие за напускане може да бъде оттеглено, но оттеглянето трябва да бъде направено до изтичането на определения в закона 3-месечен срок, като то не се нуждае от приемане, но трябва да е достигнало до дружеството преди изтичане на срока на предизвестие, тъй като след изтичането му прекратяването на участието в дружеството е настъпило. Интересни и аргументирани са разсъжденията, че многократното подаване и оттегляне на предизвестие по чл. 125, ал. 2 ТЗ може да се квалифицира като злоупотреба с право поради усложненията, които поражда за дружеството и останалите съдружници (стр. 177 – 181).

Като приносен момент могат да бъдат посочени изводите на дисертанта за допустимостта на иск за нищожност или Павлов иск срещу сделки, сключени от ООД с цел намаляване на размера на вземането на напускащия съдружник за стойността на дружествения му дял. Анализът в тази част е полезен за практиката и заслужава да се доразвие (стр. 185 – 187).

Глава Трета е посветена на последиците от упражненото право на напускане. Споделям становището, застъпено и от докторанта, че моментът на прекратяване на членството съвпада с момента на изтичане на срока на предизвестията по чл. 125, ал. 2 ТЗ (стр. 191), както и разбирането, че задължение за свикване на ОСС в случай на упражнено право на напускане може да бъде уредено в дружествения договор на ООД или в договора за възлагане на управлението, сключен по реда на чл. 141, ал.7 ТЗ, а в противен случай има основание това задължение да се изведе по тълкувателен път (стр. 193 – 195).

Изходната постановка при анализа на последиците от упражненото право на напускане относно съдбата на освободения от напусналия съдружник дял е наличието на две алтернативни възможности – (1) поемане на дела или (2) намаляване на капитала (стр. 197).

Заслужава подкрепа застъпеното от дисертанта разбиране, че поемането на дела в капитала, освободен в резултат от прекратяването на членството на напусналия съдружник, всъщност се свежда до едновременно намаляване и увеличаване на капитала на ООД, за което е необходимо решение на общото събрание и извършване на вноската от субекта, записал дял в капитала, чийто размер трябва да бъде равен най-малко на номиналната стойност на дела в капитала, като придобиването на дела настъпва на оригинално основание (стр. 197 – 201).

Авторът правилно и логично изяснява промените в правното положение на ООД, произтичащи от напускането на съдружника – необходимостта от изменение на дружествения договор, а евентуално и от промяна на фирмата на ООД или нейното запазване със съгласието на напускащия съдружник, като авторът точно отбелязва, че това съгласие (всъщност едностранна сделка) трябва да бъде дадено в писмена форма за доказване, например отделна писмена декларация или пък да бъде обективизирано в протокол от заседание на проведено общо събрание на съдружниците.

Ценни за теорията и практиката са разсъжденията и изводите относно наболелия практически проблем за заличаване на напусналия съдружник от ТРРЮЛНЦ при бездействие на органите на ООД (стр. 234 – 240). Наличните способи за защита на напусналия съдружник в тази хипотеза са правилно и точно изяснение от докторант Шиков. Считам, обаче, че тези способи са палиативни и ефективна защита може да се постигне единствено чрез въвеждане *de lege ferenda* на право на напусналия

съдружник да се „самозаличи“ по образец на аналогично право на управителя на ООД и на членовете на съветите на АД.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Приложените научни публикации още веднъж доказват уменията на докторанта да тълкува и анализира актуални и съществени правни проблеми и да достига до изводи, които са и с практическо значение. Те са доказателство за неговия траен научен интерес към въпросите на правото на напускане на съдружника в ООД.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат е подготвен според приложимите нормативни изисквания и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията. В структурно отношение той се припокрива със структурата на дисертационния труд, като представя в синтезиран вид разглежданите в дисертацията проблеми и техния критичен анализ, както и направените от докторанта изводи по така поставените проблеми.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Критичните си бележки, препоръки и въпроси представих при оценката на научните и научно-приложни приноси в точка 4 по-горе. Отправените критики към дисертацията засягат отделни разбирания на докторанта, които той е застъпил, но те по никакъв не засягат ценността на труда. Представената работа съставлява цялостно, солидно и задълбочено изследване на поставените въпроси, които ѝ отреждат достойно място в теорията на търговските дружества.

8. Заключение

Представеният дисертационен труд на тема „ПРАВО НА НАПУСКАНЕ НА СЪДРУЖНИК В ООД И ПРАВНИ ПОСЛЕДИЦИ ОТ УПРАЖНЯВАНЕТО МУ“ трябва да бъде оценен като навременно и задълбочено изследване на незадълбочено разработена досега в българската теория тема с несъмнено практическо значение. Дисертацията съдържа множество приноси моменти, а застъпените в нея тези и изводи в голямата си част са добре

аргументирани. Дисертационният труд съдържа научни или научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката, и показва, че докторантът притежава задълбочени теоретични знания и способности за самостоятелни научни изследвания.

Предвид гореизложеното, считам, че представеният дисертационен труд покрива напълно нормативните изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Гражданско и семейно право“, от г-н Георг Росен Шиков, редовен докторант в Юридическия факултет при Университета за национално и световно стопанство. Поради което предлагам убедено на членовете на научното жури да гласуват тя да бъде присъдена на г-н Георг Росен Шиков.

20.04.2024 г.
град София

Подпис: .....
доц. д-р Николай Колев

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

REVIEW

From: Associate Prof. Dr. Nikolay Todorov Kolev
New Bulgarian University
Associate Prof. in Civil and family law

Subject: Dissertation for presented for awarding of a “**PhD**” degree in Civil and family law under professional direction 3.6. “Law” in UNWE

Ground for provision of the review: participation in the composition of a scientific jury for public hearing of the dissertation in accordance with Order No. 528/28 February 2024 of the Rector of the UNWE

Author of the dissertation: *Georg Rossen Shikov*

Topic of the dissertation: *RIGHT OF WITHDRAWAL OF A SHAREHOLDER FROM A LIMITED LIABILITY COMPANY AND LEGAL IMPLICATIONS OF ITS EXECUTION*

1. Information about the PhD candidate

Georg Shikov acquired secondary education at the “Acad. Lyudmil Stoyanov” Foreign Language High School, Blagoevgrad. In 2017, Georg Shikov completed his higher education at the Faculty of Law of the University of National and World Economy with excellent results. He is enrolled as a full-time PhD candidate in Professional direction 3.6. “Law”, Specialty Civil and Family Law, in the Department of “Private Law Sciences” at the Faculty of Law of the University of National and World Economy by Order No. 962/30 April 2020. The term of his doctoral studies was extended by one year until 22 April 2024, and he was awarded with the right to defend the dissertation on 1 March 2024 after successful implementation of the individual study plan and a positive decision of the teaching department on the readiness to defend the dissertation before a scientific jury.

The PhD candidate participated in a number of student competitions, where he was ranked in prize places, as well as in numerous scientific conferences, including with reports concerning issues related to the topic of his dissertation.

The professional path of the PhD candidate includes a number of internships, work as a lawyer's associate (2013 - 2018), and since December 2018 he has been registered as an attorney in the Sofia Bar Association.

The dissertation student has published 13 articles on topics, of which five articles were presented in the dissertation defense procedure.

2. General characteristics of the dissertation presented

The PhD candidate Georg Shikov has presented a dissertation on the topic RIGHT OF WITHDRAWAL OF A SHAREHOLDER FROM A LIMITED LIABILITY COMPANY AND LEGAL IMPLICATIONS OF ITS EXECUTION. The topic is up-to-date, including in court practice, and Bulgarian literature lacks a modern comprehensive study of this issue.

The presented dissertation is 262 pages long, including a bibliographic reference of works in Bulgarian, English and German. The work is composed of an introduction, three chapters and a conclusion, a summary of the propositions de lege ferenda and a bibliography, with each chapter divided into paragraphs.

In the dissertation, a significant scientific apparatus of works in Bulgarian, English and German was used. During his research, the doctoral student analyzed all the modern Bulgarian legal literature on the issues raised, examining the opinions of individual authors, clarifying the contradictions in them and in many cases supplementing them with his own arguments, and where he did not accept certain of their views, he argued with them, such as the dispute is distinguished by correctness to the advocated theses and justified criticism. It is noteworthy that on each discussion question the author clarifies the opinions presented in the theory and always expresses and justifies his personal opinion; this approach no doubt deserves admiration. The merit of the work is comparative legal analysis as well as historical analysis.

The detailed analysis of the relevant practice of the Bulgarian courts should also be mentioned as a merit of the work. The topic of the dissertation implies such an analysis and shows the practical utility of the dissertation, as well as the author's ability to include in his arguments drawn from specific practical cases that have become the subject of judicial decisions.

3. Evaluation on the reached scientific and scientific-practical results

In Bulgarian legal theory, the issues of the right of withdrawal are primarily the subject of articles and analysis in textbooks on commercial law.

It should be noted that the presented dissertation is the first in-depth work that is entirely devoted to the right to withdraw by a shareholder in an LLC. As such, the work also contains the first systematic comprehensive study of this issue, which in itself defines its contribution. It should also be noted that the subject has an interdisciplinary character, because the analysis of legal issues inevitably involves issues of general theory of civil law, obligation law, commercial law, civil procedure, tax law.

The PhD candidate was not daunted by this challenge and, in my opinion, successfully coped with the need for a complex approach to the questions posed, which shows the depth of his knowledge and his capacity for scientific analysis.

The PhD candidate has fully discussed all the questions on the topic, and the conclusions drawn are well-argued. The PhD candidate elaborates the questions posed in depth, demonstrating his abilities for detailed and critical analysis. He advocates his own understanding of the discussion points and does not hesitate to argue his critical position towards the current legal framework and the understandings expressed in theory and court practice.

An important place in the dissertation is occupied by the many propositions *de lege ferenda*, which the author makes as a result of his work and which affect important questions of the given topic.

In summary, in his dissertation, PhD candidate Georg Shikov managed to present us with a detailed and detailed scientific analysis of the question, and the practical benefit of the presented dissertation is also indisputable. The work will be extremely useful to legal practitioners and PhD candidate Shikov should be encouraged to publish the thesis.

4. Evaluation on scientific and scientific-practical results

The work contains a number of theoretical contributions, in addition to the main one, which I have already indicated above - the first monographic work dedicated to the right to withdraw of a shareholder in an LLC.

In the introduction, the subject and the object of research are indicated, and the content and structure of the analysis in the separate chapters, which is to come, are systematized and thus the parameters of the research are determined.

The analysis in Chapter One begins with terminological notes and a general overview of the concept of membership and membership relationship and company share. This overview is necessary because it forms the conceptual basis on which the PhD student then reflects on the various problems that the right of withdrawal poses. Terminologically speaking, the term “right of withdrawal” is indeed short and concise and its use should be encouraged.

The next part of Chapter one includes a valuable and interesting presentation of the historical development of the right of withdrawal under Bulgarian law, as well as a comparative legal analysis of the right of withdrawal, analyzing the regulation of this right according to the legislation of Germany and Austria, France, Italy and Switzerland, Russia, Turkey, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the United States. Thereby, the author has covered not only the main jurisdictions from which the Bulgarian legislator has historically recited our commercial legal framework - Germany and France, but also covered the legislations of other countries from continental Europe, as well as the main representatives of Anglo-Saxon law in person of Great Britain and the United States. The detailed comparative legal analysis enriches our legal theory as it creates the necessary foundations for possible proposals *de lege ferenda* for corresponding improvement of the legislation; apart from that, it is also useful in purely scientific and research terms. In addition, the doctoral candidate also refers to EU law in the form of Regulation (EEC) No. 2137/85 and Regulation (EC) No. 1435/2003, which deserves support; it is worth considering, however, whether this analysis should be separated as an independent part dedicated to the law of the European Union, or whether it should be included as part of the analysis of the development of the Bulgarian legal system, as far as the European Union regulations are concerned.

In Chapter one, the dissertation examines the nature of the right of withdrawal in detail. He examines in detail the different views expressed in legal theory on this issue, advocating the understanding that the right of withdrawal is a substantive potestative right (pp. 45 – 52), arguing in detail his opinion and objections to the other views advocated. The dissertation’s thesis deserves support, because the right of withdrawal has the legal characteristics of civil potestative rights, and without this characteristic it would not be able to fulfill its functions assigned to it by law.

The analysis in Chapter One logically continues the dissertation's reasoning regarding the factual composition for exercising the right to withdraw. The opinion advocated by the dissertation (pages 52 – 56) deserves support that this factual composition includes two elements – sending a written notice to the company (as a formal one-sided addressed legal transaction) and expiration of the notice period. After the realization of this factual composition, the legal consequences of the exercised right of withdrawal occur - termination of the membership relationship. As the PhD candidate rightly points out, the understanding that the factual composition for exercising the right to leave also includes one more element - a decision of a general meeting of shareholders regarding the fate of the exempted company shares cannot be supported. First of all, the law itself does not provide for such an element of the factual composition. Secondly, the introduction of such an element in the factual composition for exercising the right of withdrawal is capable of making impossible the occurrence of the legal consequences of its exercise, i.e., the termination of the membership relationship, if the general meeting of shareholders refuses to adopt such a decision, or lead to a significant delay in the time of the occurrence of these consequences, if the general meeting is delayed in adopting this decision. The dissertation precisely points out that the right of withdrawal is a manifestation of the principle of autonomy of will and the principle of free economic initiative, and this right establishes a balance between the interests of the departing shareholder, the company and its creditors.

The analysis regarding the nature of the norm under Article 125, para. 2 of the Commerce Act - imperative or dispositive, is valuable, as well as the author reasonable support on the understanding of the dispositive nature of the specified norm. A number of contributing moments can be found in the dissertation's reflections on the various manifestations of the dispositive nature of the analyzed norm (pp. 61 – 70). The dissertation analyzes in detail the possibilities of establishing a shorter or longer period of notice compared to the three-month period established by law; the impossibility of establishing a lighter than the legally prescribed written form for the validity of the notice and the possibility of establishing a heavier form of validity; requiring a different or additional recipient of the declaration of intent; stipulation for mandatory motivation of the notice. This analysis is continued in Chapter Three, devoted to the legal consequences of exercising the right of withdrawal. There, the author reaffirms his understanding that the norm under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act is dispositive (pp. 219 – 222). I believe that the analysis of the most common stipulations in the Articles of Association of the LLC in

deviation from the rule under Art. 125, para. 3 TC (pages 222 – 231) regarding the moment to determine the value of the company share, regarding a different way of determining the value of the company share, including the possibility of it being based on market rather than balance sheet value, the risks, up to which this leads to in the absence of legal regulation, and the proposals made de lege ferenda, which I find appropriate and justified.

Chapter one ends with the distinction of the right of withdrawal from various other rights available to the shareholder in the LLC. I agree with the understanding advocated by the dissertation, that the provision of Article 134, paragraph 2 of the Commerce Act does not introduce an independent and different right of withdrawal than that under Article 125, para. 2 of the Commerce Act. Of interest is also the comparison of the right of withdrawal under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act with the rights under Art. 263c of the Commerce Act, Art. 94 of the Commerce Act and Art. 260m, para. 1, item 5 of the Commerce Act, as well as with those under Art. 68, para. 1, item 6 Advocacy Act and Art. 12, para. 3 Cooperatives Act. In his attempt to be comprehensive, the PhD candidate dwells on the distinction of the right to withdraw under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act of the rights of the managing director of the LLC, resp. the members of joint-stock company councils, under Art. 141, para. 5 of the Commerce Act and Art. 233, para. 5 of the Commerce Act for “self-deletion” from the Commercial Register; it seems to me that the similarities between the right of withdrawal under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act and the specified rights of the managing director of the LLC and the members of the councils of the JSC are few, so that it is necessary from a practical point of view to distinguish them, insofar as in one case it is a question of termination of the membership relationship, and in the other case - of termination of the legal relationship, as the two rights perform different functions and serve to achieve different goals. The same applies to the differentiation of the right of withdrawal under Article 125, para. 2 Commerce Act and the right of the creditor of a shareholder under Art. 517, para. 3 of the Code of Civil Procedure, although in both cases it leads to the termination of membership; main purpose of the right under Art. 517, para. 3 of the Code of Civil Procedure is to serve to satisfy the claimant and therefore its exercise is an element of the factual composition of the special enforcement method under Art. 517, para. 3 of the Code of Civil Procedure. It is also debatable to what extent the distinction with the shareholder’s right in a civil partnership under Art. 363, b. “d” Obligations and Contracts Act, since the civil society is not an independent legal entity and it does not have membership legal relations, unlike an LLC.

Chapter two begins with an analysis of questions about the quality of a shareholder and the grounds for acquiring membership in an LLC. On these two questions the author generally subscribes to the generally accepted propositions; it seems to me that paragraph 1 of Chapter Two could be abbreviated, inasmuch as there are, in my opinion, no points of contribution to be found in it.

The opposite is true for paragraph 2 of chapter 2, where we see a valuable analysis of the different hypotheses of exercising the right of withdrawal depending on the particularities of the legal situation of its holder. The reasoning and conclusions regarding the exercise of the right of withdrawal by minors or natural persons placed under limited prohibition, the reasoning on the question of who is the competent authority for different types of legal entities (commercial companies, cooperatives, joint ventures) - shareholders in an LLC, which authority should be of a contributing nature to execute the declaration of will to exercise the right to withdraw (pages 122 – 134). The conclusion regarding the need for a decision of the general meeting of an LLC - a shareholder in another LLC, to exercise the right to withdraw, as well as the conclusion that the right to withdraw is validly exercised despite the absence of such a decision, deserve support. The position that in JSC the right to withdraw from an LLC is exercised by its legal representative, and if the Statute contain a deliberate requirement, a decision of a general meeting of shareholders must also be adopted, but in the absence of such a decision, similar to the situation with LLC , the right of withdrawal would be validly exercised. The expansive interpretation of Art. 25, para. 1, item 6 Commercial Register and Register of Non-Profit Legal Entities Act and the conclusion about the need for a decision of the general meeting of the non-profit association to exercise the right of withdrawal are also justified, as well as the understanding that in the absence of such a decision, the right of withdrawal is nevertheless validly exercised, as well-founded the authorization applies by analogy to commercial companies (and in particular to LLCs).

Contributory moments can also be found in the analysis of the question of exercising the right to leave by the state when it participates as a shareholder in an LLC. In this case, the right of withdrawal is exercised by the Council of Ministers or by a person to whom the Council of Ministers has delegated its powers (most often this is the relevant line minister). In addition to the regulations in the Public Enterprises Act, attention is also paid to the regulations under the Concessions Act in the hypothesis of an established project company in the form of an LLC, making a justified conclusion that the exercise of the right of withdrawal may constitute a violation of the concession contract, but

does not lead to the invalidity of the exercise due to the impossibility of a provision in the concession contract to derogate from the application of the norm under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act. The same conclusion is reached when the shareholder in the project company in the form of an LLC is the municipality. It is also correct to conclude that a resolution of the municipal council is necessary for the municipality to leave the LLC.

On pages 145 – 146, it is assumed that since the shareholders-co-owners of a company share are party to a membership legal relationship with the LLC, then the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act can only be exercised jointly by all shareholders-co-owners of a company share. This conclusion seems debatable to me. In the hypotheses of co-ownership of rights, there is no doubt that the co-owner can renounce the part he owns, for example, in active solidarity, co-ownership, co-inheritance. There is no logic and the particularities of co-ownership of a share in an LLC do not require us to apply a different permission to it. Secondly, the departure of a co-owner of shares will not prejudice the rights of the other co-owners, nor will it create any additional difficulties for the LLC, the other shareholders or the creditors of the company compared to the departure of a shareholder in case of individual ownership of shares. Thirdly, despite the provision of art. 132, ex. first, of the Commerce Act, the Supreme Court allows individual exercise of certain rights when the interests of the co-owner require it, each co-owner of shares can exercise those rights intended to protect the membership, for example, file a claim under Art. 71 of the Commerce Act or Art. 74 of the Commerce Act. Insofar as the right of withdrawal is primarily intended to protect the interest of the shareholder, in the hypothetical considered, I think it deserves to allow each co-owner of a share to withdraw the company without the consent of the other co-owners being necessary.

The thesis's position deserves support that the sole owner of the capital does not have the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act (pp. 147 – 150).

The advocating understanding is debatable that if a situation is reached where there is simultaneous exercise of the right to withdraw from the LLC by all shareholders and during the expiration of the period the shareholders do not decide to terminate the company or withdraw the notice(s) of withdrawing, then the legal consequences of termination of membership will occur against each shareholder who exercised the right of withdrawal at the same time as the others, the company will remain without a membership substrate, and this conditions the invalidity of the existing company according to Art. 70, para. 1,

item 7 of the Commerce Act, which is why the company should be dissolved in accordance with Art. 70, para. 2 and 3 of the Commerce Act in conjunction with Art. 154 et seq. As with any legal transaction, the invalidity of a commercial company, however, is assessed at the time of the company's creation and the existence of grounds for invalidity does not depend on facts that occurred after its establishment. In this sense, according to me, there is no basis for applying Art. 70, para. 1, item 7 of the Commerce Act. The way out must be sought through interpretation, for example, one can argue for the application of forced dissolution of the company by the court under Art. 155, item 2 of the Commerce Act, insofar as the situation in which the LLC is left without members is undoubtedly contrary to the law, or else to argue for the application by analogy of the termination of the LLC upon the death of the sole owner, insofar as in this hypothesis the LLC remains without a member composition.

On pages 152 – 154, the dissertation assumes that since an individual shareholder can own only one company share, i.e., to be a party to a single membership relationship, he can exercise the right to withdraw from the LLC only for the entire company share. This conclusion, in my opinion, needs further justification. There is no doubt that a shareholder can transfer a part of his company share to a third party or another shareholder, keeping the rest in individual ownership, or even co-ownership of a share can occur. It is possible that a part of the shares owned by the shareholder may be invalidated even in the case of a decrease of the capital. On the other hand, according to the argument for the stronger reason, since the shareholder can withdraw from the company, he should also have the right to the smaller one, i.e., to exercise the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act for part of the company's share. Finally, there is no doubt that a civil subjective right can be partially terminated.

The conclusion is argued that the failure to pay the full amount of the share contribution does not lead to the impossibility of exercising the right of withdrawal, but in this hypothesis, when calculating the severance payment for the company share of the departing partner, the real value of the contribution made by him a share contribution, not the value of his share in the capital (pp. 155 – 158).

The understanding, advocated by the dissertation, that the right of withdrawal is also applicable to temporary LLCs (pp. 159 – 160) deserves support.

The dissertation student correctly assumes that the imposed seizure does not prevent the exercise of the right of withdrawal (pages 160 – 163), and that the pledge on the company share does not deprive the shareholder of the right to withdraw, even if there is a deliberate prohibition to exercise the right of withdrawal in the special pledge agreement (pp. 163 – 166). PhD candidate Shikov continues that precisely the claim under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act of the shareholder-debtor should serve to satisfy the claimant's claims, resp. of the pledge creditor, referring to the provision of art. 73c of the Commerce Act. However, it refers to payments to shareholders resulting from shares or shares in a commercial company that are pledged or seized, while in the claim under Art. 125, para. 3 of the Commerce Act results from the termination of membership, i.e., its occurrence implies that the shareholder no longer has a shareholding interest.

The right to withdraw can be exercised in the liquidation proceedings (pages 168 – 169). The conclusion of the PhD candidate, although debatable, is of a contributing nature, that in this case the rights of the creditors of LLC should be given precedence, insofar as liquidation proceedings were opened, the purpose of which is to satisfy their claims and distribute the remaining property in favor of the shareholders, i.e., even though the membership relationship has been terminated under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act within the framework of the liquidation proceedings, the severance payment claim of the shareholder, calculated according to Art. 125, para. 3 of the Commerce Act, can be paid only under the conditions of Art. 268, para. 2 TK (pp. 169 – 170).

I share the PhD candidate's opinion that the shareholder in the LLC, which has been declared bankrupt or in respect of which bankruptcy proceedings have been opened, has the right under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act and can validly exercise it, but the claim cannot be fulfilled within the framework of bankruptcy, insofar as it falls under the limitation of Art. 646 and 647 of the Commerce Act; the departing shareholder, being an ordinary creditor of the LLC, will receive his claim upon the distribution of the redeemed property of the company, observing the order of claims according to Art. 722, para. 1 of the Commerce Act (pp. 170 – 173).

I reckon that the understanding of the PhD candidate can be supported, that the delivery of the notice under Art. 125, para. 2 The TOR gives rise to the same legal consequences as the delivery by a departing shareholder to another manager, but if the shareholder once gave a notice and a second time accepted him as a manager, but does not act and does not notify the others about the

given notice, he will be liable to the LLC and the other shareholders in his capacity as a managing director (pp. 173 – 175). Reflections on this matter are of a contributing nature, because this hypothesis is relatively often encountered in practice and, accordingly, gives rise to conflicting interpretations.

The notice of resignation may be withdrawn, but the withdrawal must be made before the expiry of the statutory 3-month period, and it does not need to be accepted, but it must have reached the company before the expiry of the notice period, since after its expiration, the termination of participation in the company has occurred. Interesting and reasoned arguments are that the repeated submission and withdrawal of the notice under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act can be qualified as an abuse of right due to the complications it creates for the company and the other shareholders (pages 177 – 181).

As a contributing point, the conclusions of the dissertation on the admissibility of a claim for nullity or Pavlov's claim against transactions concluded by the LLC in order to reduce the amount of the leaving shareholder's severance payment for the value of his company share can be indicated. The analysis in this part is useful for practice and deserves further development (pp. 185 – 187).

Chapter Three is devoted to the consequences of exercising the right of withdrawal. I share the opinion advocated by the PhD candidate that the moment of termination of membership coincides with the moment of expiration of the notice period under Art. 125, para. 2 of the Commerce Act (p. 191), as well as the understanding that the obligation to convene the general meeting in the event of an exercised right of withdrawal can be regulated in the Articles of Association of the LLC or in the management assignment agreement concluded in accordance with Art. 141, paragraph 7 of the Commerce Act, otherwise there is a reason to interpret this obligation (pp. 193 – 195).

The starting point in the analysis of the consequences of the exercise of the right of withdrawal regarding the fate of the share released by the departing shareholder is the presence of two alternative possibilities – (1) taking over the share or (2) decrease of the capital (p. 197).

The understanding advocated by the dissertation deserves support, that the assumption of shares in the capital released as a result of the termination of the membership of the departed shareholder, in fact, amounts to a simultaneous decrease and increase of the capital of the limited liability company, for which a decision of the general meeting and the making of a contribution is necessary

by the entity that registered a share in the capital, the amount of which must be equal to at least the nominal value of the share in the capital, and the acquisition of shares occurs on an original basis (pages 197 - 201).

The author correctly and logically clarifies the changes in the legal status of the LLC resulting from the departure of the shareholder - the need to amend the Articles of Association, and possibly to change the company name of the LLC or to retain it with the consent of the departing shareholder, and the author accurately notes that this consent (actually a one-sided transaction) must be given in written form for proof, for example a separate written declaration or else it must be objectified in the minutes of a meeting of a held general meeting of shareholders.

Valuable for theory and practice are the reasoning and conclusions regarding the acute practical problem of striking-off the departed shareholder from the Commercial Register in case of inaction by the bodies of the LLC (pages 234 – 240). The methods available to protect the shareholder who has left in this scenario are correctly and precisely explained by PhD candidate Shikov. I believe, however, that these methods are palliative and effective protection can only be achieved by introducing a *de lege ferenda* right of the departed shareholder to “self-delete” on the model of a similar right of the manager of an LLC and the members of JsC councils.

5. Evaluation on the publications on the topic of the dissertation

The attached scientific publications once again prove the PhD candidate’s ability to interpret and analyze current and essential legal problems and reach conclusions that are also of practical importance. They are proof of his enduring scholarly interest in the issues of the right of withdrawal of a shareholder in an LLC.

6. Evaluation on the dissertation abstract

The presented abstract has been prepared according to the applicable regulatory requirements and reflects the main results achieved in the dissertation. Structurally, it overlaps with the structure of the dissertation work, presenting in a synthesized form the problems considered in the dissertation and

their critical analysis, as well as the conclusions drawn by the PhD candidate on the problems thus posed.

7. Critical remarks, recommendations and questions

I presented my critical remarks, recommendations and questions in the assessment of scientific and scientific-applied contributions in point 4 above. The criticisms leveled at the dissertation affect certain understandings of the PhD candidate that he advocated, but they in no way affect the value of the work. The presented work constitutes a complete, solid and in-depth study of the questions, which gives it a worthy place in the theory of commercial companies.

8. Conclusion

The presented dissertation on the topic RIGHT OF WITHDRAWAL OF A SHAREHOLDER FROM A LIMITED LIABILITY COMPANY AND LEGAL IMPLICATIONS OF ITS EXECUTION should be evaluated as a timely and in-depth study of a topic with undoubted practical importance that has not been thoroughly developed so far in Bulgarian theory. The dissertation contains many contributing points, and the theses and conclusions advocated in it are, for the most part, well-argued. The dissertation contains scientific or applied scientific results that represent an original contribution to science, and shows that the PhD candidate has in-depth theoretical knowledge and abilities for independent scientific research.

In view of the above, I consider that the presented dissertation fully meets the normative requirements for obtaining the educational and scientific degree “PhD” in the field of higher education 3. Social, economic and natural sciences, professional direction 3.6. Law, scientific specialty Civil and Family Law, by Mr. Georg Rosen Shikov, full-time doctoral student at the Faculty of Law at the University of National and World Economy. Therefore, I strongly suggest to the members of the scientific jury to vote that it be awarded to Mr. Georg Rosen Shikov.

20 April 2024

Signature: .....

Associated Prof. Nikolay Kolev